

Az egész kötet kontextusában az *Apokrif* intenzív feszültségben áll a kötetcímként kiemelt *Harmadnapon* krisztológiai szemléletével. Ezt a feszültséget igyekeznek áthidalni Balassa Péter és Jelenits István értelmezése, amely az *Apokrif*ban megszólaló totális elhagyatottságot a passió hasonló momentumával olvassa össze. Félő, hogy ez az *Apokrif* provokatív kérdéseket feszegető jelentéshorizontját leszűkíti. A kötet egészéről is elmondhatjuk, hogy szemlélete nem a homogenitás irányába törekszik, hanem töréseket, repedéseket hordoz. Az *Apokrif* Istentől elhagyott, Istenre sóvárgó világában az elhagyatottság tanúja képtelen pótolni Istent, képtelen fenntartani a jelölők láncolatát, és így a többi létezővel együtt maga is elszenved a létnek tanúsítatlanná, semmivé való átváltozását. A tanú jellé válásának végső fordulata azonban magának a tanúságnak egy egészen új megvalósulását tárja föl, amely a lévinasi értelmezéshez áll közel: a tanúság nem birtokolja önnön legitimációját, és a tanú legfeljebb saját felelősségvállalásával kezeskedhet érte. Az *Apokrif* olvasható úgy is, mint a nyelv elvesztésének a története, egészen az elnémulásig — és éppen e felemésztődésben valósul meg paradox módon az, amit Adorno igényel a tanúságot hordozó művészettől, nevezetesen, hogy benne a szenvedés hangjára lelhessen. A nyom, a seb, a rovátka, az árok mind a nyelven kívülinek a mindezek ellenére megtörténő tanúsíthatóságára utal. Ebben az értelemben az *Apokrif* beszélője valóban a végsőkig vitt felelősségvállalást testesíti meg, amely önmaga feláldozása árán is teret akar adni a mondhatatlan emlékezetének.

DOBAI LILI

parafrázisok / PJ

„Azt hiszem, hogy”

*hiszem és tudom hogy szeretlek
tágra nyílt szemmel
csodálom azt hogy
élsz mégis
látom és láthatod hogy
az elcsúszott idő a
tünékeny választások és
esetleges döntések
nemcsak
súlyos buckákat de
hegyeket emelnek
közénk és*

*nem is a szeretet
tériszonya fog el és
nem is az aggodalom
hanem az iszonyú
szakadék vonzása amit
ordító hallgatás
ró ránk és hogy
nem szabad hinnem hogy
összetartozunk hiszen
kezemet nem veheted
kezedbe soha*

„sebesség és égtájak nélkül”

*nem is a zuhanás
hanem a végtelen
csönd a reménytelen
lebegés ég és föld
nélkül ahogy
nincsen valamitől el
vagy oda
Hozzá(d)*

„semmi se történt,
s minden megtörtént”

*nem süllyedés felemelkedés
volt oda ahol
nincsen élet és halál sincs
tisztá gondolat a
képzelet gyönyörű
vidéke angyallal
megszentelt létezőtöredék
pillanatnyi tudás arról hogy
Isten ölen
minden semmi
a semmi a minden*